

MATURITNÍ ZKOUŠKA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Struktura zkoušky, požadavky a kritéria hodnocení

Seznam četby k maturitní zkoušce 2022-2023

Konání maturitní zkoušky se řídí školským zákonem (č. 561/2004 Sb., v platném znění) a příslušným prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 177/2009 Sb., v platném znění). Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části.

Hodnocení zkoušek společné části maturitní zkoušky probíhá dle § 22 vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.

Hodnocení zkoušek profilové části maturitní zkoušky probíhá podle § 24 a 25 výše zmíněné vyhlášky.

Při celkovém hodnocení maturitní zkoušky se postupuje dle § 26 vyhlášky (viz výše).

Český jazyk a literatura je zkušební předmět zařazený do společné i profilové části maturitní zkoušky.

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury má charakter komplexní jazykové zkoušky. Dle ustanovení školského zákona se zkouška skládá ve společné části maturitní zkoušky z didaktického testu, který je připravován Cermatem, a části profilové, která je realizována formou písemné práce a ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí.

Konkrétní délku konání a rozsah textu písemné práce podle § 14a vyhlášky č. 177/2009 Sb. (dále jen „vyhláška“), maturitní seznam literárních děl a kritéria pro sestavení žakovského seznamu literárních děl podle § 14b vyhlášky ředitel školy zveřejní ve lhůtě podle § 79 odst. 3 školského zákona na školní informační nástěnce a na webových stránkách školy. Pro konání písemné práce podle § 14a vyhlášky stanoví ředitel školy způsob záznamu vytvářeného textu a seznámí s tímto rozhodnutím žáky ve lhůtě dle ustanovení § 19 odst. 3 vyhlášky.

1. DIDAKTICKÝ TEST

Didaktický test je sestavený společností Cermat. Čas vymezený na testování vždy zahrnuje řešení úloh i zápis odpovědí do záznamového archu. Slovníky ani Pravidla českého pravopisu nejsou během testování povoleny. Žáci mohou používat během testování pouze psací potřeby. Bližší informace ke struktuře a požadavkům didaktického testu lze nalézt v Katalogu požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky pro zkušební předmět český jazyk a literatura, zveřejňovaném Cermatem. Hranici úspěšnosti didaktických testů uvede Cermat v testových sešitech didaktických testů.

2. PÍSEMNÁ PRÁCE

Cílem písemné práce je ověřit, zda žák dokáže napsat souvislý, myšlenkově ucelený a strukturovaný text, zda se v něm dokáže vyjadřovat v souladu s jazykovými normami a zda umí funkčně nakládat s jazykovými prostředky. Důležité je také to, jak se žák dokáže orientovat v komunikační situaci nastolené v zadání písemné práce. Při konání písemné práce může žák použít Pravidla českého pravopisu.

Časová dotace pro výběr a vypracování písemné práce je stanovena na 120 minut.

Během tohoto času si žáci vyberou jedno ze zadaných témat, mohou si psát poznámky, připravit si koncepční osnovu písemné práce. Předmětem hodnocení je však pouze vlastní text písemné práce zapsaný do záznamového archu, který žák obdrží. Předmětem hodnocení je pouze autorský text žáka, text zadání ani prokazatelně převzatý text se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce.

Požadovaný rozsah písemné práce je stanoven na minimální hranici 250 slov. Horní hranice rozsahu není vymezena, podmínkou hodnocení je ovšem dokončený celistvý text. Hlavní roli v hodnocení nehraje přesný počet slov nebo exaktní počet řádků, ale samotná práce a celková funkčnost a kompaktnost textu. Písemná práce, která nesplňuje stanovený minimální rozsah písemné práce, je celkově hodnocena 0 body, v jednotlivých kritériích se nehodnotí.

Cílem písemné práce jako dílčí zkoušky z českého jazyka a literatury je, aby žák prokázal, že umí vytvořit text podle zadaných kritérií, dovede funkčně použít jazykové prostředky tak, aby odpovídaly stanovené komunikační situaci, a vytvoří myšlenkově ucelený, strukturovaný a koherentní text.

Kritéria hodnocení písemné práce z ČJL:

Písemná práce je posuzována z hlediska 3 sledovaných oblastí hodnocení:

1 – vytvoření textu podle zadaných kritérií = 10b. /téma, obsah, komunikační situace, slohový útvar/;

2 – funkční užití jazykových prostředků = 10b. /pravopis, tvarosloví, slootovorba – adekvátnost jazykových prostředků, šíře a pestrost slovní zásoby/;

3 – syntaktická a kompoziční výstavba textu = 10b. /výstavba větných celků, jazyková provázanost, kompozice a soudržnost textu, způsob vedení argumentace/.

Každému z těchto kritérií je přiděleno deset bodů, celkový součet je tedy 30 bodů. Výše zmíněný rozsah práce hraje formální roli, je nepřímě hodnocen v rámci dalších dvou kritérií, a není proto zakomponován do hodnocení textu jako takového. **Minimální počet bodů pro úspěšné vykonání zkoušky je dosažení 44 procentních bodů, tedy 13 bodů.**

Kritéria hodnocení pro žáky s PUP jsou nastavena dle stupně SVP a opatření se projeví v oblasti navýšení časové dotace pro splnění výše uvedených podmínek maturitní písemné práce.

Závazně se písemná práce hodnotí 0 body v následujících případech:

- Písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium č.1 – text se nevztahuje k zadanému tématu, reflektuje jiné téma.
- Písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium č.1 – text nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a nereaguje na vymezení zadané komunikační situace.
- Písemná práce nesplňuje požadavky na minimální rozsah práce tj. 250 slov.

3. ÚSTNÍ ZKOUŠKA

Ústní zkouška je jednou ze tří dílčích zkoušek komplexní maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury. Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím znalostí a dovedností získaných v průběhu studia na Střední škole obchodní a služeb SČMSD Polička s.r.o.

Žák odevzdává v daném termínu řediteli školy seznam literárních děl sestavený na základě kritérií, která jsou stanovena /viz. Školní seznam literárních děl/. Tento seznam je zároveň seznamem maturitních zadání. Zkoušku žák koná s pracovním listem, který dostává až po vylosování zadání.

Na přípravu má žák 15 minut, zkoušení probíhá maximálně 15 minut. V jednom dni nelze losovat dvakrát pracovní list ke stejnému literárnímu dílu – literární dílo, které již bylo vylosováno, je totiž pro daný maturitní den vyřazeno.

Zcela zásadním a určujícím prvkem pro ústní zkoušku je pracovní list. Tvoří základ pro analýzu textu a je vlastním zadáním zkoušky, které je jednoznačně určeno názvem literárního díla. Pracovní list obsahuje úryvek uměleckého textu, úryvek neuměleckého textu. Žák má k dispozici také strukturu zkoušky.

Struktura ústní zkoušky:

Zkouška je tvořena čtyřmi dílčími částmi:

1. Charakteristika uměleckého textu:

- Téma, kompozice, literární druh a žánr,
- Zasazení úryvku do kontextu díla, motivy díla,
- Vypravěč/ lyrický subjekt, postavy v úryvku,
- Jazykové prostředky včetně obrazných pojmenování a jejich funkce v úryvku, užití slohové postupy.

2. Literárněhistorický kontext díla.

- Autor, základní informace o něm, kontext jeho tvorby.
- Literárně historický kontext – období, umělecké směry a jejich charakteristika, další autoři.

3. Analýza neuměleckého textu

- Popis případné souvislosti mezi výňatky, porozumění textu – vyjádření hlavní myšlenky, možné způsoby interpretace textu a informací (podstatné, nepodstatné), charakteristika komunikační situace (adresát, pisatel...).
- Funkčně-stylové charakteristiky textu (funkční styl, slohový postup a útvar), jazykové prostředky a jejich funkce v ukázce. Vyjádření vlastního názoru podloženého argumenty.

4. Poslední oblastí, v níž je žák hodnocen, je kritérium **výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury**. Vyjádření názoru podloženého argumenty. Hodnocení žáka v tomto kritériu je založeno na jeho výkonu v průběhu celé zkoušky.

Kritéria hodnocení ústní zkoušky z českého jazyka a literatury:

Každé kritérium, resp. dílčí kritérium je hodnoceno na bodové škále 0–1–2–3–4–5. Maximální dosažitelný počet bodů je celkově v ústní zkoušce **45 bodů**. **Minimální dosažená hranice úspěšnosti v ústní zkoušce je 20 bodů**. Při počtu bodů 19 žák neuspěl. Při obdržení méně než 3 bodů v analýze uměleckého textu žák u ústní zkoušky z českého jazyka neuspěl. Při obdržení méně než 2 bodů v analýze neuměleckého textu žák u ústní zkoušky z českého jazyka neuspěl. Při obdržení méně než 2 bodů v oblasti literárně-historického kontextu žák u ústní zkoušky z českého jazyka neuspěl.

Celkové hodnocení profilové zkoušky z českého jazyka a literatury

Poměr písemné a ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka je: 40% písemná část maturitní zkoušky a 60% ústní část maturitní zkoušky.

Žák zkoušku úspěšně, pokud úspěšně vykoná všechny části dané zkoušky. Bodová hodnocení písemné a ústní části se sečtou, maximálně je tedy možné získat za obě části 75 bodů. Počet bodů, který žák získá, se převede na procenta. Pokud žák u maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury neuspěje, opakuje jen tu dílčí část, u které neuspěl. Získaný počet procent se převede na známku dle tabulky:

Výsledná známka	Bodové hodnocení	Procentuální hodnocení
1 – výborný	75 - 66	100 – 88
2 – chvalitebný	65 - 55	87 – 74
3 – dobrý	54 - 44	73 – 59
4 – dostatečný	43 - 33	58 – 44
5 - nedostatečný	32 - 0	43 – 0

Projednáno a schváleno metodickou komisí pro humanitní předměty dne 1. 9. 2022.

MATURITNÍ SEZNAM LITERÁRNÍCH DĚL PLATNÝ VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/23

	světová a česká literatura do konce 18. století, min. 2 díla
1	Boccaccio: Dekameron
2	Defoe: Robinson Crusoe (v překladu J.V. Plevy)
3	Goldoni: Sluha dvou pánů
4	Cervantes y Saavedra – Důmyslný rytíř Don Quichote de la Mancha
5	Moliere: Lakomec
6	Bible - Nový zákon
7	Shakespeare: Hamlet
8	Shakespeare: Romeo a Julie
9	Swift, J.: Gulliverovy cesty
10	Publius Ovidius Naso – Umění milovati
	světová a česká literatura 19. století, min. 3 díla
11	Brontëová: Na Větrné hůrce
12	Dickens: Vánoční koleda
13	Dickens: Oliver Twist
14	Doyle: Pes baskervilský
15	Erben: Kytice
16	Gogol: Revizor
16	Havlíček Borovský: Křest sv. Vladimíra
17	Havlíček Borovský: Tyrolské elegie
18	Hugo: Chrám Matky boží v Paříži
19	Mácha: Máj
20	Mrštíkové: Maryša
21	Maupassant: Kulička
22	Němcová: Babička
23	Němcová: V zámku a podzámčí
24	Neruda: Povídky malostranské
25	Poe: Jáma a kyvadlo
26	Puškin: Evžen Oněgin
27	Puškin: Piková dáma
28	Vrchlický: Noc na Karlštejně
29	Wilde: Jak je důležité míti Filipa
30	Wilde: Obraz Doriana Graye
31	Wilde: Slavík a růže – soubor Šťastný princ
	světová literatura 20. a 21. století, minimálně 4 díla

	Bradbury: 451° Fahrenheita
32	Brown: Šifra mistra Leonarda
33	Coelho: Alchymista
34	Deník Anny Frankové
35	Fitzgerald: Velký Gatsby
36	Exupéry: Malý princ
37	García Marquez: Sto roků samoty
38	Golding, W.: Pán much
39	Green: Hledání Aljašky
40	Groom: Forrest Gump
41	Harper, Lee: Jako zabít ptáčka
42	Haddon: Podivný případ se psem
43	Hemingway: Sbohem, armádo
44	Hemingway: Stařec a moře
45	Christiane F: Děti ze stanice ZOO
46	Irving, J.: Pravidla moštárny
47	Jirotko: Saturnin
48	Kafka: Proměna
49	Kesey: Vyhodíme ho z kola ven
50	Levin: Stepfordské paničky
51	Morris: Tatér z Osvětimi
52	Nabokov: Lolita
53	Orwell: Farma zvířat
54	Orwell: 1984
55	Polevoj: Příběh opravdového člověka
56	Prévert: Příběhy
57	Remarque: Na západní frontě klid
58	Rolland: Petr a Lucie
59	Rothová: Divergence
60	Salinger, J. D.: Kdo chytá v žitě
61	Shaw: Pygmalion
62	Styron: Sophiina volba
63	Tolstoj: Anna Karenina
64	Tolkien: Hobit
65	Vermes: Už je tady zas
66	Waltari: Egyptan Sinuhet
67	Zusac: Zlodějka knih

	česká literatura 20. a 21. století, minimálně 5 děl
68	Bezruč Petr: Slezské písně
69	Boček, Poslední aristokratka, 1. díl
70	Boyne: Chlapec v pruhovaném pyžamu
71	Čapek K: Bílá nemoc
72	Čapek K: Povídky z jedné a druhé kapsy
73	Čapek K: RUR
74	Čapek: Matka
75	Dousková: Hrdý Budžes
76	Drda: Němá barikáda
77	Drda: Hrátky s čertem
78	Dyk: Krysař
79	Fučík: Reportáž psaná na oprátce
80	Fuks: Spalovač mrtvol
81	Hartl: Okamžiky štěstí
82	Hašek: Osudy dobrého vojáka Švejka
83	Havel: Audience
84	Havlíček J: Petrolejové lampy
85	Hrabal: Obsluhoval jsem anglického krále
86	Hrabal: Ostře sledované vlaky
87	Jirous, I. M.: Labutí písně
88	John: Memento
89	Kaplický: Kladivo na čarodějnice
90	Kryl, Karel: Knížka Karla Kryla
91	Kundera: Směšné lásky
92	Legátová: Želary
93	Lustig: Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou
94	Mornštajnová: Hana
95	Olbracht: Nikola Šuhaj loupežník
96	Otčenášek: Romeo, Julie a tma
97	Pavel: Smrt krásných srnců
98	Poláček: Bylo nás pět
99	Smoljak, Svěrák: České nebe
100	Šabach, Petr: Hovno hoří
101	Škvorecký: Prima sezóna
102	Tučková: Žitkovské bohyně
103	Urban, J.: Habermannův mlýn
104	Urban, M.: Hastrman /zelený román/
105	Vančura: Rozmarné léto

106	Viewegh: Báječná léta pod psa
107	Voskovec, Werich: Těžká Barbora
108	Wolker: Těžká hodina

Kritéria pro sestavení vlastního seznamu literárních děl žákem:

A. Kritéria pro vytvoření školního seznamu četby společného pro všechny aktuálně maturující obory

1. RVP a ŠVP oborů maturujících v aktuálním školním roce
2. Aktuální katalog požadavků k maturitní zkoušce
3. Vývoj současné české a světové literatury ve společenských souvislostech
4. Individuální čtenářské preference žáků maturujících v aktuálním školním roce s respektováním zásady přiměřené náročnosti a s přihlédnutím k speciálním vzdělávacím potřebám žáků

B. Kritéria pro vytvoření vlastního seznamu četby žáka

Žák si ze školního seznamu četby zvolí 20 děl s následujícími podmínkami:

1. Nejméně 2 díla ze světové a české literatury do konce 18. století
2. Nejméně 3 díla ze světové a české literatury 19. století
3. Nejméně 4 díla ze světové literatury 20. a 21. století
4. Nejméně 5 děl z české literatury 20. a 21. století
5. V seznamu musí být zastoupeny minimálně 2 díly próza, poezie a drama
6. Od jednoho autora mohou být v seznamu maximálně 2 díla

Žák odevzdá seznam pověřené osobě (příslušnému učiteli českého jazyka a literatury) do **31. března roku**, v němž se maturitní zkouška koná, pro jarní zkušební období a do **30. června roku**, v němž se maturitní zkouška koná, pro podzimní zkušební období.

Projednáno metodickou komisí pro humanitní předměty dne 1. 9. 2022.

Vypracovaly: Mgr. Lenka Hegrová, Mgr. Milena Klimešová

Schválila: Ing. Marcela Mrázová, v. r. ředitelka školy

Odlišnosti konání maturitní zkoušky pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky se řídí § 20 Vyhlášky 177/2009 v platném znění. Doporučení k přiznání uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky vydané školským poradenským zařízením obsahuje uvedení kategorie a skupiny podle přílohy č. 2 k této vyhlášce. Doporučení je platné nejdéle 2 roky od data vydání. Žák s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky koná maturitní zkoušku za podmínek odpovídajících jeho znevýhodnění

uvedených v příloze č. 3 k této vyhlášce. Uzpůsobení zadání písemných prací a pracovních listů pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky zajistí škola v souladu s přílohou č. 3. Uzpůsobení podmínek pro konání zkoušek společné části maturitní zkoušky se přiměřeně uplatní i pro uzpůsobení podmínek pro konání zkoušek profilové části maturitní zkoušky. Doporučení žák odevzdá řediteli školy spolu s přihláškou podle § 4. Žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky mají podle závažnosti svého znevýhodnění právo na úpravu prostředí, navýšení časového limitu, obsahové a formální úpravy zadání zkoušek společné a profilové části maturitní zkoušky, odlišnosti v hodnocení, použití kompenzačních pomůcek, tlumočení a technickou nebo speciálně pedagogickou asistenci a přepis řešení zkoušek do záznamových archů v souladu s doporučením podle odstavce 1. Podrobnější vymezení těchto služeb je uvedeno v příloze č. 3 k této vyhlášce.

Schválila: Ing. Marcela Mrázová, v. r.
ředitelka školy